

Panonika
REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI

RCK Panonika

UZGOJ KONJA

**Kratki priručnik za
neformalno obrazovanje**

ESF
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

**EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI**

ESF
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Nakladnik

Poljoprivredno-prehrambena škola Požega

Za nakladnika

Marija Mršo-Rajić, dipl. ing. agr.

Autor

Maja Stojanovski, dipl. ing. agronomije

Recenzent

Alen Đurasek, dipl. ing. poljoprivrede

Lektor

Marina Ivoš, prof.

Naslovna stranica

Studio HS internet d.o.o., Osijek

Grafička priprema

Studio HS internet d.o.o., Osijek

Tisak

Studio HS internet d.o.o., Osijek

Naklada

100 primjeraka

KONTAKTI ZA VIŠE INFORMACIJA:

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti i
obrazovanja

Donja Svetice 38, 10 000 Zagreb
tel: +385 1 4569 000
www.mzo.gov.hr

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

Garićgradska ulica 18, 10 000 Zagreb
tel: +385 1 6274 666
www.asoo.hr

Panonika
REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI

Poljoprivredno-prehrambena škola Požega

Ratarnička 3, 34 000 Požega

tel: +385 34 274 324

www.http://ss-poljoprivredno-prehrambena-pozega.skole.hr

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

Miramarska cesta 22, 10 000 Zagreb,
tel: 01/6400-600
www.razvoj.gov.hr
www.strukturifondovi.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Sadržaj priručnika isključiva je odgovornost Poljoprivredno-prehrambene škole.

Za više informacija o EU fondovima posjetite mrežnu stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije www.strukturifondovi.hr.

Panonika
REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI

uzgoj konja

Kratki priručnik za neformalno obrazovanje

Požega, 2023.

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Evolucijski razvoj konja	5
3. Izgled i obilježja konja	6
4. Kretanje konja	7
5. Tipovi konja	7
6. Pasmine konja	9
6.1 Toplokrvne pasmine	10
6.2 Hladnokrvne pasmine	11
6.3 Poni	11
7. Autohtone pasmine	12
8. Proizvodnja kobiljeg mlijeka	14
9. Konjički sport	15
10. Terapijsko i rekreativno jahanje	16
Literatura i internetski izvori	17
Internetske stranice	17
Popis korištenih slika i izvori	17

1. Uvod

Konji, stvorenja koja su kroz povijest dijelila važnu vezu s ljudskim društvom, zadržavaju svoje neosporno mjesto u našim životima. Njihova izražena društvenost i visoka razina percepcije čine ih jedinstvenima među članovima krda. Premda danas konji nisu u istoj mjeri uključeni u različite aspekte ljudskog života, i dalje su izuzetno poštovani.

U suvremenom konjogojstvu, poseban naglasak stavlja se na zadovoljavanje specifičnih potreba ovih plemeni- tih životinja, istovremeno naglašavajući njihovu estetsku privlačnost.

Povijest konjogojstva proteže se tisućama godina unatrag, čineći ga specifičnom granom stočarstva. Kroz različite ere, konji su bili nužni za opstanak ljudi. Od prvotne funkcije izvora hrane do ključne uloge u prijevozu, njihov doprinos bio je nezamjenjiv. Učinkovitost konja leži u temeljima mnogih civilizacija.

Danas, kada razmatramo uzgoj konja i njihovu ulogu na tržištu, vidimo široku paletu ponude. Konji su traženi za razne sportske discipline jahanja, rekreativno jahanje, konjički turizam, ali i za proizvodnju hrane poput mesa i kobiljeg mlijeka. Uz to, postoji i niz proizvoda koji nastaju kao rezultat ovog suradničkog odnosa, uključujući gnojivo, urin, serum, krv, dlaku, grivu i kožu. Svi ovi elementi doprinose cjelokupnoj održivosti konjičke industrije u suvremenom društvu.

2. Evolucijski razvoj konja

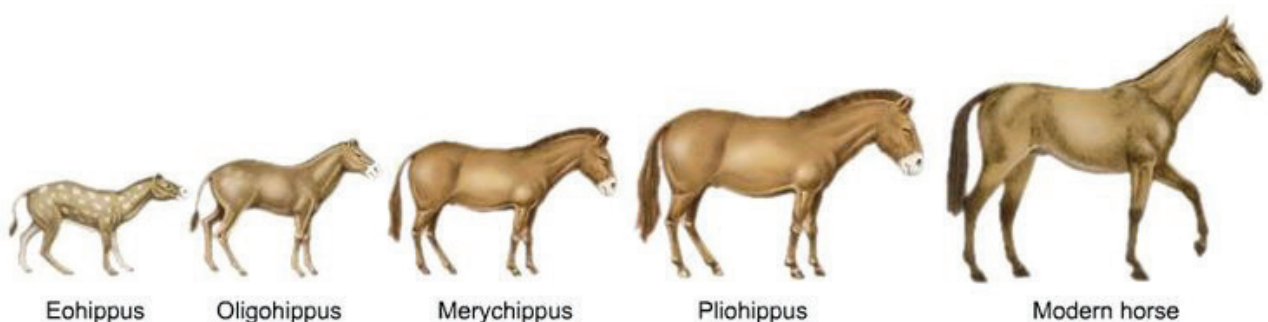
Suvremeni konj (*Equus caballus*) ima evolucijsku prošlost koja se proteže kroz nevjerojatnih 60 milijuna godina. Ovo je razdoblje koje je bilo potrebno najstarijem pretku, *Eohippusu*, da kroz evoluciju dosegne razinu razvoja porodice *Equidae*.

Evolucijski put se nastavio kroz oligocen, kada je došlo do pojave *Mesohippusa*, prvog konja koji je bio veličine današnje ovce, s tri prsta na prednjim i stražnjim nogama. Miocen je obilježila pojava *Merychippusa*, koji je zadržao tri prsta na svakoj nozi, ali se oslanjao samo na središnji prst.

Posljednja karika koja nas dijeli od konja kakvog danas poznajemo je *Pliohippus*, prvi konj koji je razvio kopito. Možemo s povjerenjem tvrditi da je *Pliohippus* izravna veza s modernim konjem.

Porodica *Equidae* obuhvaća konje u užem smislu, magarce, mule, mazge i zebre, kao i manje poznate afričke i azijske divlje magarce te divlje konje *Przewalskija*. Ovi kopitari spadaju u red neparnoprstaša, *Perissodactyla*.

Neposredni preci suvremenog konja bili su tri primitivna tipa konja - *Tarpan*, *Šumski konj* (koji je obitavao na sjeveru Europe) i *Przewalskijev konj*.

Slika 1. Evolucija konja

3. Izgled i obilježja konja

Konj se odlikuje elegancijom tijela, snažnim udovima, uskom izduženom glavom i velikim očima. Uši su umjerenom velike, oštre i izuzetno pokretne. Vrat je robustan i dobro razvijen, dok je trup zaobljen i mišićav. Dlaka je mekana, a na glavi kratka, dok je griva bogata.

Ono što čini konja jedinstvenim među kopitarima su njegove noge koje završavaju jednim nerascijepljenim kopitom. Pri uzgoju konja, ključni aspekt je njegova konformacija, koja mora odgovarati specifičnom tipu i pasmini konja, a istovremeno omogućiti učinkovitu funkcionalnost.

“Ispravna” konformacija podrazumijeva simetrične udove koji omogućuju brzo galopiranje bez opterećenja zglobova. Prsni koš treba biti dubok kako bi odgovarao pravilnom smještaju srca i pluća, a za brze i graciozne pokrete ključni su snažni stražnji mišići.

Pri ocjenjivanju vanjštine konja, vrednuju se tip pasmine te sklad tijela u skladu sa standardima za određenu pasminu. Počinje se s ocjenom glave i vrata, a zatim slijedi prednji dio tijela (prsni koš, lopatica, greben, leđa). Srednji i stražnji dio tijela se ocjenjuju redom - trbuh, spoj, sapi i rep. Zadnji su na redu stražnje i prednje noge,

ocjenjujući njihov stav, građu, zglobove, tetive, mišiće i kopita.

Pri procjeni karaktera konja, posmatra se njegova volja za radom, temperament, karakter i poslušnost. Radna sposobnost konja se vrednuje prema postignutim rezultatima na natjecanjima u disciplinama poput prepona, dresure, vožnje zaprega i daljinskog jahanja.

Dobru konformaciju možemo prepoznati po tome da konj, dok mirno stoji, ima stražnje noge točno iza prednjih, tako da se svaki par nogu podudara. Pogled iz profila pokazuje ravne noge, osim u dijelu skočnog zgloba, dok kopita ne smiju biti okrenuta prema van ili prema unutra.

Loša konformacija konja može imati značajan utjecaj na njegovo zdravlje i performanse. Nedostaci u građi mogu dovesti do neravnomjerne raspodjele težine na udovima, što može uzrokovati povećani stres na određenim dijelovima nogu, zglobova ili kopita. Posebno je važno napomenuti da prednje noge konja nose čak 60% njegove težine, zbog čega je pravilna konformacija ovih dijelova tijela od ključne važnosti. Loša konformacija utječe na sposobnost konja kod izvođenja određenih zadataka, poput skakanja ili vožnje zaprega. Pritisak na zglobove i ligamente može uzrokovati dugoročne probleme i ozljede, što može ograničiti konju mogućnost sudjelovanja u različitim aktivnostima.

Slika 2. Loša konformacija nogu kod konja

Osim fizičkih aspekata, loša konformacija može utjecati i na konjsko ponašanje. Konj koji doživljava nelagodu ili bol zbog problema s konformacijom može postati nervozan, frustriran ili čak agresivan. To može otežati obuku i rad s konjem, te smanjiti njegovu spremnost za suradnju.

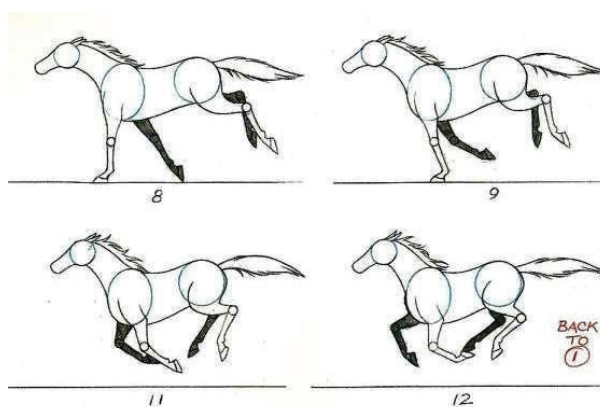
Stoga je važno da vlasnici i uzgajivači konja redovito provjeravaju konformaciju svojih životinja i konzultiraju se s stručnjacima za konje kako bi prepoznali eventualne probleme i poduzeli odgovarajuće korake za njihovo rješavanje. Pravilna briga o konformaciji konja može značajno doprinijeti dugoročnom zdravlju i dobrobiti ovih prekrasnih stvorenja.

4. Kretanje konja

Konji većinu vremena provode pasući se, kako u divljini tako i kada su pripitomljeni. To znači da nisu prilagođeni za dugotrajna razdoblja neprekidnog kretanja. Obično će se kretati u potrazi za novim pašnjakom ili u situacijama kada osjete opasnost, tada konj galopira.

Postoje četiri prepoznata tipa kretanja kod konja:¹

- 1. Četverotaktni hod, ili hodaње** - u ovom načinu kretanja konj ima tri noge na tlu, dok je jedna podignuta u zraku. Svaka noga će se izmjenjivati u dodiru s tlom, prvo jedna stražnja, a zatim nasuprot njoj prednja.
- 2. Dvotaktni hod, ili kasaње** - ovdje su suprotne prednje i stražnje noge u naizmjeničnom dvotaktnom ritmu koji udaraju o tlo.
- 3. Trotaktni hod, ili canter, lagani galop** - u jednom trenutku tri noge konja su u zraku, dok samo jedna stražnja pruža oslonac.
- 4. Četverotaktni hod, ili galop** - u ovom trenutku sve četiri noge konja su u zraku, niti jedna ne pruža oslonac konju. Taj trenutak traje samo nekoliko stotinki sekunde, dok konj tijekom punog galopa postupno mijenja vodeću prednju nogu

Slika 3. Konjski galop

Svaki od ovih tipova kretanja odražava specifičnu biomehaničku dinamiku konja i prilagođen je različitim situacijama i potrebama. Razumijevanje ovih prirodnih obrascima kretanja ključno je za pravilnu brigu i obuku konja.

5. Tipovi konja

Prije nego što su se počele formirati specifične pasmine konja koje poznajemo danas, konji su bili podijeljeni u tipove. Iako je ova podjela temeljena na pogrešnom uvjerenju da je krv jedini nositelj nasljednih svojstava, u konjogojstvu je zadržana kako bi se olakšalo prepoznavanje različitih pasmina konja.

Tipove konja možemo podijeliti u četiri glavne grupe prema njihovim osnovnim zajedničkim karakteristikama koje određena pasmina ili tip konja mogu posjedovati.

Prva grupa su **punokrvnjaci**, odnosno konji čija su uzgojena linija i rodovi kobila temeljeni na jasno utemeljenim genetičkim osnovama. Primjeri uključuju Engleskog punokrvnjaka, Arapskog konja i Pura Raza Espanolu (Španjolsku čistokrvnu pasminu). Ovi konji predstavljaju vrhunac selektivnog uzgoja i često se koriste u trkama i uzgoju drugih pasmina.

¹ Vogel, C.; Complete Horse Care Manual; (2005.); Hod I kretanje konja; str.22-23

Slika 4. Konj Secretariat, engleski punokrvni konj

Hladnokrvnjaci, dio okcidentalne konjske skupine, su konji krupne građe, teže od 700 kilograma ili više. Karakterizira ih flagmatični temperament, sporija kretanja i velika vučna snaga. Kroz povijest su služili kao radni konji, obavljajući teške poslove u poljoprivredi, građevinarstvu, tijekom ratova i slično.

Primjeri ove vrste konja uključuju pasmine poput Shire (Engleska), Clydesdale (Škotska), Percheron (Francuska), Belgijski hladnokrvnjak, Hrvatski posavac i Hrvatski hladnokrvnjak. Njihova snaga i izdržljivost su činile temelj mnogih radnih zadataka u prošlim vremenima, dok danas ove pasmine često nalaze primjenu u vuči težih tereta i u tradicionalnim događanjima poput zaprega i priredbi.

Slika 5. Percheron konj

Toplokrvnjaci, također poznati kao orijentalni konji, obuhvaćaju sve pasmine čiji je uzgoj temeljen na krvnoj liniji nekih punokrvnih tipova konja, najčešće arapskih. Vanjski izgled odmah otkriva da se radi o konjima namijenjenim sportskim i rekreacijskim aktivnostima. Imaju duže i vitkije noge u usporedbi s hladnokrvnjacima, manju tjelesnu težinu i kompaktniji su po izgledu. Vrat im je tanak i mišićav.

Ove pasmine konja odlikuju se temperamentom koji ih čini izvrsnim izborom za sportske discipline jahanja ili rekreativno jahanje. Njihova agilnost i brzina čine ih idealnim partnerima za jahače koji se bave natjecateljskim jahanjem ili uživaju u aktivnostima na otvorenom. Primjeri toplokrvnjaka uključuju pasmine poput Engleskog punokrvnjaka, Trakenera, Hannoveranskog konja i drugih koji su često prisutni u konjičkim sportovima diljem svijeta. Hanoveranac (Njemačka), Lipicaner (Slovenija), KWPN (Nizozemska), Holstein (Njemačka), Gidran (Mađarska), Nonius (Mađarska), Quarter konj (SAD), Paint (SAD) i Morgan (SAD) su primjeri različitih tipova konja, posebice toplokrvnjaka. Sve ove pasmine odražavaju raznolikost i specifičnosti regija u kojima su uzgajane, te se koriste za različite svrhe. Svaka od njih donosi svoj jedinstveni doprinos konjičkom svijetu i ima posebno mjesto u srcima ljubitelja konja diljem svijeta.

Slika 6. Contender, holstein konj

Poniji predstavljaju tip manjih konja, često korištenih u prošlosti za pomoć ljudima na nepristupačnim terenima, kao i u ulozi tovarnih konja ili čak u rudnicima prilikom iskopavanja. Danas se većina pasmina ovog tipa konja koristi prije svega u rekreativne svrhe, dok se manji dio koristi u dječjim sportskim kategorijama.

Unutar ove podjele možemo razlikovati manje konje, čija visina iznosi od 120 do 150 centimetara, i ponije, čija visina ne prelazi 120 centimetara. Najpoznatiji predstavnici manjih konja uključuju Haflingera (Austrija), Connemaru (UK), Welsh pony (UK) te Bosanski brdski konj. S druge strane, predstavnici ponija uključuju Shetland poni (UK), Falabellu (Argentina) i slične pasmine koje se karakteriziraju malom visinom i kompaktnom građom.

Slika 7. Haflinger konj

Slika 8. Shetland poni

6. Pasmine konja

U zoologiji, temeljna sistematska jedinica je vrsta, no u području uzgoja konja i zootehnike, pasmina je ključna jedinica.

Razvoj pasmina konja je oblikovan kroz velike vremenske razdoblja, gdje su vanjski faktori okoliša i genetska osnova igrali važnu ulogu. Nadalje, utjecaj prirodne selekcije i selekcije koju provodi čovjek dodatno su oblikovali raznolikost pasmina. Ljudski utjecaj je posebno vidljiv u planiranom, promišljenom i sustavnom radu na stabilizaciji nasljednih varijacija koje su imale ekonomsku važnost.

Pasmine konja su se formirale još prije nego što je čovjek počeo izravno intervenirati. Ovisno o području nastanjanja i klimatskim uvjetima, konji su razvili specifične karakteristike poput boje, visine i temperamenta. No, s vremenom je ljudski utjecaj na uzgoj konja postao sve značajniji. Kroz dugotrajnu selekciju, zajedničke karakteristike pasmina su se definirale i postale prepoznatljive.

Uzgojni tip konja predstavlja skupinu životinja unutar iste pasmine, kod kojih se provodi selekcija prilagođena području, gospodarskom značaju, načinu prehrane i držanja. Ovaj uzgojni tip podrazumijeva strožu selekciju u usporedbi s drugim primjercima iste pasmine, te će se od ostalih konja razlikovati po kvaliteti i kvantiteti specifičnih karakteristika. Primjer takvog uzgojnog tipa su Frizijski konji iz Nizozemske.

Linija u uzgoju konja označava potomstvo značajnog rasplodnjaka koji je začetnik specifične linije potomaka. Ove jedinice unutar linije dijele različite razine srodstva. Očuvanje linija postiže se primjenom adekvatnih svojstava tijekom selekcije, upotrebom posebnih metoda te umjerenim uzgojem u srodstvu kako bi se očuvala željena nasljedna svojstva. Jedan od najboljih primjera ove skupine je pasmina Lipicaner, gdje možemo pronaći sedam linija pastuha, pri čemu su začetnici ovih linija ključni za temeljna pasminska obilježja.

Rod u uzgoju konja označava skupinu muške i ženske potomke istaknute kobile zbog posebnih kvalitativnih svojstava unutar pasmine, kao što su kobile pasmine Engleski punokrvnjak. Osim navedenih primjera, i druge pasmine konja, poput Arapskog konja, Andaluzijskog konja i Trakenera, imaju svoje specifične linije i rodove koje se njeguju i razvijaju radi očuvanja i unaprjeđenja karakteristika pasmine.

6.1 Toplokrvne pasmine

Toplokrvni konji su karakteristični po svojoj sposobnosti za jahanje te su popularni u sportskim i rekreativnim aktivnostima zahvaljujući svojoj lakoj građi, brzini i pokretljivosti.

Najpoznatije pasmine toplokrvnih konja su:

- **Lipicaner** je stara pasmina konja koja je dobila ime po ergeli Lipica u Sloveniji, gdje se i danas uzgaja. Ova pasmina karakterizira kompaktno tijelo s dubokim trupom, kratak vrat i ne istaknut greben. Ramena su dobro postavljena za jahanje i zapregu. Visina im se kreće od 150 do 160 centimetara. Lipicanci dolaze u bijeloj boji (bjelci), ali ih u malom postotku možemo naći kao vrance ili dorate. Primarna namjena im je u dresuri i vožnji zaprega.
- **Holstein** je najstarija od njemačkih toplokrvnih pasmina, ime je dobio po njemačkoj pokrajini Holstein, gdje uzgoj seže sve do 14. stoljeća. Ova pasmina je kroz povijest doživjela utjecaje istočnjačkih i španjolskih konja, što ih je učinilo lakšima po građi. Dolaskom engleskog punokrvnjaka u 19. stoljeću, pasmina je dobila poboljšanu sposobnost galopiranja i bržih kretanja, što ju je učinilo idealnom za jahanje. Holstein konji dolaze u svim bojama, ali jednobojni su najčešći. Visina im se kreće od 160 do 180 centimetara. Danas se Holstein koristi prije svega u preponskom jahanju, zatim u dresuri ili rekreativnom jahanju.
- **Andaluzijski konj** potječe iz vremena maurske okupacije Španjolske, kada su berberski konji iz Sjeverne Afrike križani s autohtonim kobilama. Naziv potječe iz geografskog područja Andaluzije, gdje se koncentrirao uzgoj ove pasmine. Elegantni su, imaju ritmičan hod i urođenu ravnotežu i okretnost. Najuočljivija značajka je dugačka griva i rep. Boje se kreću od riđe, bijele, nijansi sive, crne, palomina, alata do kulaša. Visina ovih konja je obično između 150 i 165 centimetara. Danas se Andaluzijski konji često koriste u dresuri ili tradicionalnim manifestacijama povezanim s uzgojem ove pasmine.
- **Arapski konj** je jedna od najstarijih pasmina konja na svijetu. Potječe iz Arabijskog poluotoka, gdje je razvijen u teškim klimatskim uvjetima. Arapski konji imaju elegantnu građu, s visoko postavljenim repom i izraženim duginim lukom vratom. Po svojoj naravi su živahni i inteligentni. Ovi konji se često koriste u enduranskim utrkama zbog svoje izdržljivosti i

dugotrajne energije.

- **Trakener** je njemačka pasmina koja je rezultat križanja teških hladnokrvnih konja s lakim toplokrvnim pasminama. Trakeneri su poznati po svojoj snažnoj građi, visokim udovima i izrazitom temperamentu. Ovi konji su veoma svestrani i mogu se koristiti u različitim disciplinama jahanja, uključujući preponsko jahanje, dresuru i vožnju zaprega.
- **Kladruber** je češka pasmina koja se ističe svojom impozantnom visinom i masivnom građom. Imaju izražen rep i grivu, često se pojavljuju u sivim tonovima. Kladruberi su poznati po svojoj snazi i izdržljivosti, što ih čini izvrsnim izborom za vuču teških tereta.
- **Haflinger** je pasmina malih konja koja potječe iz Alpa i poznata je po svojoj karakterističnoj boji - zlatno-kestenjasta sa svijetlom grivom i repom. Ovi konji su kompaktni, snažni i imaju dobar temperament. Haflinger se često koriste za rekreativno jahanje i vožnju zaprega zbog svoje stabilnosti i izdržljivosti.

Sve ove pasmine konja imaju svoje specifične karakteristike koje ih čine prikladnima za različite vrste jahanja i aktivnosti. Bilo da se radi o natjecanjima, rekreativnom jahanju ili vuči tereta, svaka od ovih pasmina donosi nešto posebno u svijet konjičkog sporta i uzgoja.

Slika 9. Pura raza espanola konj

6.2 Hladnokrvne pasmine

Hladnokrvni konji su se kroz povijest koristili za različite gospodarske svrhe zbog svoje snage i pouzdanosti, bilo to u poljoprivredi, šumama ili na teško pristupačnim terenima. Ove pasmine konja odlikuju se velikom snagom, kratkim korakom i mirnim temperamentom. Današnji hladnokrvni konji su ponosni potomci bojnih konja srednjovjekovnih vitezova. Iako više nisu u širokoj uporabi u poljoprivrednim djelatnostima, uzgoj ove vrste pasmina tradicijski je opstao do danas. Moderni hladnokrvni konji najčešće se uzgajaju iz entuzijazma i ljubavi prema konjima te se uglavnom koriste u zapregama, tradicionalnim manifestacijama ili u privatne svrhe. U gospodarske svrhe se koriste rijetko, najčešće na teško pristupačnim terenima za izvlačenje drvene mase ili u nekim manjim zajednicama koje njeguju tradicijski život i običaje. Neke od hladnokrvnih pasmina konja uzgajaju se i zbog svoje težine, mišićave građe za meso i mesne prerađevine.

Najpoznatiji predstavnicu hladnokrvnih pasmina konja su:

- **Percheron** - francuska pasmina koja je u prošlosti bila poznata kao bojni konj, a kasnije je služio i za vuču poštanskih kočija te teške artiljerije tijekom Prvog svjetskog rata. Percheron je iznimno prilagodljiv različitim klimatskim uvjetima i često se koristi kao temelj za križanje s drugim pasminama. Najčešće dolazi u sivoj i crnoj boji, visine od 160 do 185 centimetara. Karakterizira ga tvrda kopita, dlaka na petama, glava s ravnim profilom i široke nozdrve. Danas se ova pasmina konja većinom koristi za vožnju zaprega.
- **Clydesdale** - poznat i kao škotski hladnokrvni konj, predstavlja najvišu pasminu konja na svijetu. Izdvaja se po svojem jedinstvenom izgledu, s dugim nogama obloženim svilenkastom dlakom u donjem dijelu. Ima krupne zglobove i izraženo elegantno kretanje među teglećim konjima. Clydesdale je jedna od najpopularnijih pasmina teških konja i može se pronaći diljem svijeta. Karakterizira ga posebna riđa boja s bijelim oznakama na licu i nogama, ponekad se javlja i u jabučasto sivoj boji. Danas se ova pasmina koristi isključivo u svrhe vožnje zaprega i privatnog uzgoja.
- **Belgijski konj** - pasmina konja porijeklom iz Belgije i jedna je od najpoznatijih hladnokrvnih pasmina. Belgijski konji su iznimno snažni i masivni, često korišteni u poljoprivredi, prijevozu i za vuču teških

tereta. Karakteriziraju ih mišićavo tijelo i snažne noge. Dolaze u različitim nijansama crne, riđe i sive boje.

- **Suffolk Punch** - pasmina konja koja potječe iz Engleske i također spada među najpoznatije hladnokrvne pasmine. Suffolk Punch ima karakterističnu boju - gotovo uvijek su riđi. Osim toga, poznati su po snažnom i kompaktnom tijelu te su često korišteni u poljoprivredi i za vuču.
- **Ardenner** - još jedna pasmina porijeklom iz Belgije, Ardenneri su jedna od najstarijih hladnokrvnih pasmina. Ovi konji su masivni, snažni i izdržljivi, često korišteni u teškim radovima na poljima, prijevozu i vuči tereta. Karakterizira ih kompaktna građa i široka prsa.

Slika 10. Clydesdale konj

6.3 Poni

Poniji su, s obzirom na svoju visinu, najmanje pasmine konja. Izdvaja ih živahni temperament te stabilan korak. Imaju kratku i široku glavu, male i pokretljive uši, kratka i snažna leđa, jake noge te tvrda i mala kopita. Njihova dlaka je izrazito gusta u usporedbi s drugim tipovima i pasminama konja. Tijekom povijesti, poniji su bili uzgajani i korišteni najčešće za rad u rudnicima, jer je njihova visina odgovarala niskim hodnicima rudnika, olakšavajući rad čovjeku. Danas se pasmine ponija često koriste za jahanje djece, kako u rekreativne svrhe tako i u školama jahanja. Ponekad možemo vidjeti predstavnike ovih pasmina kako vuku minijature zaprege.

Najpoznatije pasmine ponija su

- **Shetland poni** - koji se razvio tijekom više od 2000 godina na surovim otocima Shetland i Orkney iznad obale Škotske. To je najmanja britanska autohtona

pasmina ponija, snažna i izdržljiva, koja se uspješno prilagodila surovoj klimi. Njeni hranidbeni zahtjevi su minimalni. Iako je temeljna boja crna, dopuštene su sve boje. Shetlandi imaju izuzetno raskošnu grivu i rep, koji služe kako bi ih zaštitili od nepovoljnih vremenskih uvjeta. Njihove noge su kratke i snažne. Danas se Shetlandi najčešće koriste kao dječiji jahači poniji u školama jahanja ili privatno, a ponekad se mogu vidjeti i u zapregama.

- **Welsh Pony** (Velški poni) - pasmina koja potječe iz Walesa, Velike Britanije. Poznati su po svojoj inteligenciji i svestranosti, te se često koriste u dječjim školama jahanja.
- **Fjord poniji** - dolaze iz Norveške. Prepoznatljivi su po svojoj smeđoj boji s crnom crtom koja prolazi kroz leđa. Često se koriste u terapijskom jahanju.
- **Dartmoor** - potječu iz Dartmoora u Engleskoj. Imaju snažnu konstituciju i karakterističan "lisasti" izgled. Često se koriste u dječjim disciplinama jahanja.
- **New Forest** - porijeklom iz New Foresta u Engleskoj. Poznati su po svojoj svestranosti i prijateljskom temperamentu, te se često koriste u različitim disciplinama jahanja.

Poni konji su iznimno raznolika skupina koja uključuje mnoge različite pasmine, svaka s vlastitim karakteristikama i povijesti. Oni su prilagodili se lokalnim uvjetima u specifičnim regijama diljem svijeta, razvijajući se u domaćim uzgojima. Poni konji danas čine važan dio konjskog svijeta, pružajući radost i koristi mnogim ljudima diljem svijeta. Mnoge pasmine ponija su popularne kao kućni ljubimci, u dječjim školama jahanja i širom konjičke zajednice. Zahvaljujući svojoj manjoj visini i stabilnom karakteru, poniji su izvrstan izbor za djecu koja uče jahati. Oni pružaju sigurno okruženje za učenje osnova jahanja. Osim toga, poniji se često koriste u terapijske svrhe za ljude s različitim izazovima, pružajući im fizičke i emocionalne koristi. Unatoč svojoj manjoj veličini, mnoge pasmine ponija su izvrsni natjecatelji u raznim disciplinama jahanja te sudjeluju u natjecanjima diljem svijeta.

Slika 11. Shetland poni

7. Autohtone pasmine

Hrvatske autohtone pasmine konja predstavljaju važan dio kulturne i povijesne baštine zemlje. Ove pasmine su se razvijale tijekom stoljeća, prilagođavajući se specifičnim uvjetima hrvatskog okoliša. Primjerice, Hrvatski hladnokrvnjak je poznat po svojoj snazi i izdržljivosti, te je tradicionalno korišten u poljoprivredi i težim radovima. S druge strane, Posavac je poznat po svojoj nježnosti i mirnom temperamentu, što ga čini izvrsnim izborom za obiteljske farme i agroturizam.

Jedinstvena svojstva i karakteristike hrvatskih autohtonih pasmina konja odražavaju specifičnosti hrvatskog krajolika i povijesti. Njihova prisutnost u ruralnim područjima doprinosi očuvanju tradicionalnih načina života i poljoprivrede. Osim toga, ove pasmine su važne i za očuvanje biološke raznolikosti, pridonoseći očuvanju genetske raznolikosti konja diljem svijeta.

Danas, uzgajivači i entuzijasti sudjelovanjem u izložbama i natjecanjima nastoje očuvati i promovirati hrvatske autohtone pasmine isključivo kako bi se osigurala njihova budućnost. Osim toga, hrvatski autohtoni konji postaju sve popularniji kao turistička atrakcija, privlačeći ljude koji žele doživjeti autentični ruralni doživljaj i povezati se s prirodom i tradicijom Hrvatske.

Hrvatske autohtone pasmine su:

Hrvatski hladnokrvnjak je pasmina koja je nastala križanjem lokalnih kobila s uvezenim pastusima, uključujući pasmine poput Ardenne i Percheron. Ova uzgojna praksa započela je tijekom prve polovice 19. stoljeća na našem području. Karakteristično, većina hrvatskih hladnokrvnjaka ima doratu boju, no postoje i iznimke poput

sivaca, vranaca, alata te dvobojnih konja. Visina ove pasmine kreće se od 150 do 165 centimetara, iako postoje izuzeci gdje grla dosežu i visinu od 175 centimetara.

Hrvatski hladnokrvnjak je poznat kao snažan radni konj. Tradicionalno, fokus njegove uporabe bio je na vuči, kako pluga tako i zaprega. No, s vremenom je ova pasmina izgubila tu ulogu, te su njeni predstavnici danas najčešće uzgajani za proizvodnju mesa. U rijetkim slučajevima mogu se pronaći kao konji za rekreativno jahanje ili za vuču zaprega. Ova pasmina igra važnu ulogu u kulturnoj i povijesnoj baštini Hrvatske, predstavljajući dio bogate konjičke tradicije mnogih hrvatskih krajeva.

Slika 12. Hrvatski hladnokrvni konj

Hrvatski posavac je nešto lakši tip hladnokrvnog konja koji je nastao na području Posavine križanjem starog posavskog hladnokrvnog konja, poznatog kao "buški", s manjim toplokrvnim pasminama. Utjecaj na nastanak pasmine imale su i teže pasmine poput Ardenne i Percheron, dok su manji, toplokrvni lipicanski i arapski konji također doprinijeli njezinom razvoju. Hrvatski posavac je srednje teški konj, širok i plemenitog izgleda, posebno prilagođen nizinskim područjima. Njegovi koraci su čisti, a konstitucija čvrsta.

Tijekom povijesti, uzgajan je s fokusom na poljoprivredne i gospodarske radove, vuču i zaprege. Leđa Posavca su kratka do srednje duža, ali jaka i široka, s izraženim srcastim sapima. Noge su snažne i čvrste, a kopita široka srednje jačine. Što se tiče boje, dopuštena je u različitim varijantama, ali najčešća je dorata boja. Visina Posavca kreće se od 140 do 160 centimetara.

Osim toga, važno je istaknuti da su ovi konji otporni i sposobni se prilagoditi nepovoljnim okolišnim uvjetima,

rano sazrijevaju, te pokazuju dobru plodnost i mliječnost. Također, odlikuje ih velika skromnost u prehrani te izvrsna sposobnost iskorištavanja krme niže kvalitete.² Hrvatski posavac, osim svoje gospodarske važnosti, danas se cijeni i kao kulturna baština te je prepoznat kao ponos hrvatskog konjičkog uzgoja.

Hrvatski posavac se također koristi u rekreativne svrhe te sve više postaje popularan za terapijsko jahanje zbog svog mirnog temperamenta i stabilnog hoda. Njegova priroda omogućava sigurno i ugodno iskustvo kako za rekreativne jahače, tako i za osobe koje se koriste terapijskim jahanjem u svrhu rehabilitacije i terapije.

Slika 13. Hrvatski posavac

Međimurski konj - dana, nažalost, spada među kritično ugrožene pasmine u Hrvatskoj, s populacijom od svega 50-ak grla. Ova hladnokrvna pasmina je težak radni konj koji je nastao križanjem arapskog i engleskog punokrvnjaka s domaćim hladnokrvnim kobilama. Karakterizira ga iznimna snaga, mišićavost i mesnatost.

Tradicionalno je uzgajan za poljoprivredne i šumarske radove, no s modernizacijom i smanjenom potrebom za konjima, uloga Međimurskog konja u tim sektorima je opala. Brojnost ove pasmine u Hrvatskoj rapidno opada, te se u proteklom godinama svela na tek dvadesetak grla. Danas, zahvaljujući entuzijazmu nekoliko pojedinaca i otvaranju Ergele Međimurskog konja u Žabniku (Međimurje, Hrvatska), postoji nada za potpunom revitalizacijom ove vrijedne pasmine.

Međimurski konj, osim svoje iznimne snage i izdržljivosti, poznat je i po svojoj inteligenciji i dobroćudnom karakteru. Ova pasmina je prilagodljiva i lako surađuje s ljudima, što ih čini odličnim partnerima u radu. Osim

² Baban, M.; Zootehnika; (2011.); Autohtone pasmine konja; Hrvatski posavac; str. 110

toga, imaju i specifičnu boju dlake koja se često opisuje kao siva ili bukva. Nadamo se da će se entuzijazam i trud koji se ulaže u očuvanje ove kritično ugrožene pasmine nastaviti, kako bi se osigurala dugoročna budućnost Međimurskih konja u Hrvatskoj.

Slika 14. Međimurski konj

8. Proizvodnja kobiljeg mlijeka

Kobilje mlijeko je oduvijek bilo cijenjeno zbog svojih ljekovitih svojstava diljem svijeta. Procjenjuje se da čak 30 milijuna ljudi konzumira kobilje mlijeko, koristeći ga u prehrambenoj, kozmetičkoj i farmaceutskoj industriji, te često kao zamjenu za humano mlijeko kod prehrane novorođenčadi.

Ono što čini kobilje mlijeko posebno zdravim i optimalnim u usporedbi s mlijekom drugih domaćih životinja jest njegov omjer kazeina i proteina, te izuzetno nizak udio mliječne masti. Zahvaljujući visokom udjelu proteina u mliječnom serumu, kobilje mlijeko predstavlja bogat izvor esencijalnih aminokiselina, čineći ga pogodnim za prehranu ljudi. Također, lipidi u kobiljem mlijeku sadrže manje triacilglicerola (oko 80%) u usporedbi s humanim i kravljim mlijekom (koji sadrže oko 98% u oba slučaja), dok se u njemu nalazi veći udio fosfolipida (oko 5%) i slobodnih masnih kiselina (oko 9%) u odnosu na ta dva mlijeka. Kobilje mlijeko je i bogat izvor vitamina A, B i C, te višestruko nezasićenih masnih kiselina. Ima nizak udio kolesterola, te visok udio laktoze, te ga nutricionisti često ističu kao superhranu.

Redovita konzumacija kobiljeg mlijeka može ublažiti ili čak ukloniti probleme povezane s alergijama, kožnim oboljenjima, bolestima probavnog i dišnog sustava, među ostalima. Zbog svog jedinstvenog sastava i lakoće probavljivosti, pruža posebno olakšanje tijekom razdoblja oporavka. Također, pokazalo se da kobilje mlijeko ima povoljan učinak na zdravlje ljudi čak i u ranoj fazi bolesti poput anemije, upale bubrega, dijareje i drugih gastrointestinalnih poremećaja. Djelotvorno je i u ublažavanju kroničnih bolesti kao što su hepatitis i čir na želucu.

Prosječna dnevna količina mlijeka koju kobile mogu proizvesti rijetko prelazi 15 litara, a ponekad doseže i 20 litara dnevno. Količina proizvedenog mlijeka ovisi o tjelesnoj masi kobile, a obično iznosi između 2 do 3,5 kg na 100 kg tjelesne težine. Posljednjih godina, kobilje mlijeko postaje sve interesantniji proizvod i u Hrvatskoj zbog svojih specifičnih sastojaka i svojstava.³

³ A. Brezovečki, M. Čagalj, N. Antunac, N. Mikulec, D. Bendelja Ljoljić; Proizvodnja, sastav i svojstva kobiljeg mlijeka; Časopis Mljekarstvo; Vol.64 No.4 (11/2014) Urednik Z. Bašić, Hrvatska mljekarska udruga.

9. Konjički sport

Popularizacija konjičkog sporta u Hrvatskoj i okolnim zemljama tijekom posljednjih godina dovela je uzgoj mnogih pasmina do svjetskog standarda. Danas brojimo sve više ergela i privatnih štala, konjičkih klubova i udruga koje promiču određenu disciplinu i uzgoj usmjeravaju prema odgovarajućim pasminama.

Međunarodna konjička organizacija (Federation Equestre Internationale – FEI) je krovna organizacija konjičkih sportova koja je propisala glavna pravila i zakone za odnos prema konjima u sportu s aspekta dobrobiti životinje. FEI također usmjerava osobe koje su uključene u konjički sport prema najvišoj razini obrazovanja u području stručnosti njege i treniranja natjecateljskih konja.

Postoje različite discipline unutar konjičkog sporta, a prema pravilima Međunarodne konjičke organizacije najpoznatije su:⁴

- **Preponsko jahanje:** Ova je disciplina vrlo popularna u konjičkom svijetu. Natjecatelji se suočavaju s parkurom koji sadrži 10 do 13 prepona koje jahač i konj moraju preskočiti u određenom vremenskom roku. Pobjednici su oni koji završe parkur s najmanje kaznenih bodova u najkraćem vremenu.
- **Dresurno jahanje:** Osnova je za sve druge jahaće discipline. Konj i jahač izvode prijelaze između hoda, kas-a i galopa u potpunom skladu. Natjecanja se ocjenjuju bodovima od 0 do 10 za svaku kretnju i element, te se dodjeljuju skupne ocjene.
- **Kasačke utrke:** Natjecatelji koriste specijalno uzgojene konje isključivo za trčanje u čistom kasa-u. Utrka se trči na specijalnoj stazi, a cilj je utvrditi brzinu, izdržljivost i pravilnost kasa.
- **Galopske utrke:** Ova je disciplina najraširenija u konjičkom svijetu. Konji trče po utrkačkoj stazi, a pobjednik je onaj s najboljim prolaznim vremenom.
- **Zaprežni sport:** Uključuje tri dijela - dresuru, maraton i vožnju preciznosti. Natjecanja se održavaju u timovima s konjima koji vuku kola.
- **Endurance** (daljinsko jahanje): Ispituje izdržljivost, brzinu i koncentraciju konja i jahača tijekom utrke na velike udaljenosti.

- **Polo:** Ovo je momčadski sport gdje je cilj pogoditi i usmjeriti loptu kroz protivnički prostor dok se jahači kreću u laganom galopu.

Uz ove discipline postoje i druge koje još nisu široko zastupljene na našem području, ali imaju veliki potencijal za razvoj:

- **Voltažiranje** (akrobatsko jahanje): Ova disciplina kombinira konjičke vještine s elementima akrobacija. Jahači izvode različite gimnastičke pokrete dok su na konju u galopu. Ova je disciplina zahtjevna jer zahtijeva izuzetnu snalažljivost i koordinaciju između svih sudionika u timu.
- **Western jahanje:** Ovo je poseban stil jahanja koji je razvijen u Sjevernoj Americi. Uključuje različite poddiscipline poput reininga, barrel racinga, gymkhane i team ropinga. Ove discipline testiraju specifične vještine jahača i konja koje su važne za rad na rančevima i u divljini. Western jahanje je odraz jedinstvene kulture i povijesti Amerike.
- **Svaka od ovih disciplina donosi svoju jedinstvenu dinamiku i izazove.** Oni koji se bave konjičkim sportom imaju priliku iskusiti ne samo ljepotu suradnje između konja i jahača, već i duboku povezanost koja se razvija između ovih prekrasnih životinja i ljudi koji ih treniraju i voze. Konjički sporti nude širok spektar mogućnosti za ljude svih dobnih skupina i razina iskustva

Slika 15. dvopreg tandem

⁴ Baban, M.; Zootehnika; (2011.); Konjogojaska proizvodnja; Različiti načini uporabe konja; Dobrobit konja; str. 153

10. Terapijsko i rekreativno jahanje

Osim sportskih disciplina i alternativnih načina uzgoja i korištenja konja, danas možemo reći da je svrha konja najcjenjenija kroz njegovo terapijsko djelovanje.

Terapijsko jahanje predstavlja oblik jahanja i druženja s konjima namijenjen prije svega djeci i odraslima s posebnim potrebama. Osim njih, terapijskim jahanjem se mogu baviti i osobe s bilo kojim oblikom motoričkih poremećaja, psihičkim poteškoćama i slično. Sudionici terapijskog jahanja provode vrijeme na leđima konja s ciljem terapije, rehabilitacije i općenitog poboljšanja kvalitete života. Ovaj oblik terapije obavezno se provodi uz nadzor instruktora posebno educiranog za ovu vrstu jahanja. Vježbe se izvode bez sedla kako bi impulsi konjskog hoda što bolje utjecali na tijelo jahača koji izvodi vježbe.

Važno je napomenuti da se parakonjanstvo također smatra dijelom terapijskog jahanja. To uključuje natjecanja u dresurnom jahanju za osobe s posebnim potrebama, što pruža dodatnu mogućnost za fizičku i emocionalnu terapiju kroz kontakt s konjem.

Rekreativno jahanje je bilo koji oblik jahanja ili posjedovanja konja koji se odvija izvan natjecateljskog ili uzgojnog okvira. Rekreativni jahači su osobe koje svoje slobodno vrijeme provode jašući konje ili brinući se za njih, pri čemu to postaje njihov primarni hobi.

Uz rekreativno jahanje često se povezuje i konjički turizam. Ovaj oblik turizma uključuje grupu jahača-turista koji, uz vodstvo iskusnog i obrazovanog vodiča, provode nekoliko sati jašući u prirodi. Ovaj način upoznavanja krajeva idealan je za promicanje ljepota prirode naših regija na prirodan i opušten način. Turističko jahanje omogućuje ljudima da se povežu s prirodom na jedinstven način i dožive ljepotu okoline na konstruktivan i ugodan način.

Sve ove raznolike svrhe i aktivnosti koje uključuju konje dokazuju koliko su ovi životinjski partneri svestrani i koliko mogu pozitivno utjecati na ljudski život i dobrobit. Osim što pružaju radost i zabavu, konji imaju značajan doprinos u terapiji, rehabilitaciji i promicanju ljepota prirode.

Literatura i internetski izvori

1. Baban, M. (2011.), *Zootehnika; Konjogojska proizvodnja*, Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
2. Constantino, M., Lang, A. (2006.), *Complete Horse*, D&S Books Ltd.
3. Jovanovac, S. (2012.), *Principi uzgoja životinja*, Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
4. Vogel, C. (1995.), *Complete horse care manual*, Dorling Kindersley Limited
5. Brehm, A.E. (1966.); *Der Farbige Brehm*; Verlag Herder KG, Breisgau; prijevod: Vlatko Šarić; *Život životinja*, (1989.); Tiskarna Mladinska knjiga, Ljubljana
6. A. Brezovečki, M. Čagalj, N. Antunac, N. Mikulec, D. Bendelja Ljoljić; *Proizvodnja, sastav i svojstva kobiljeg mlijeka*; Časopis *Mljekarstvo*; Vol.64 No.4 (11/2014) Urednik Z. Bašić, Hrvatska mljekarska udruga

Internetske stranice

1. Udruga za terapijsko i rekreacijsko jahanje „Nada – Vrbovec“, (2017.); Što je terapijsko jahanje; <http://www.nada-vrbovec.hr/terapijskojahanje/5-to-je-terapijsko-jahanje.html>
2. Leksikografski zavod Miroslav Krleža; *Domaći konj; Konji* ; <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=33021>

Popis korištenih slika i izvori

slika 1. *Internet stranica "Konjenišтво"; Razvoj konja* ; <https://sites.google.com/site/konjenistvohana/home/zanimivosti/razvoj-konja> ;

slika 2. *Vogel, C.; Complete horse care; Bad leg conformation in horses* ;(str. 19)

slika 3. *Pinterest; Horse Gallop; (2019.)*; <https://www.pinterest.com/pin/658721882969127744/> ;

slika 4. *Wikipedia; Secretariat (horse)* ; [https://en.wikipedia.org/wiki/Secretariat_\(horse\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Secretariat_(horse)) ;

slika 5. *Pinterest; Percheron horse*; <https://www.pinterest.com/pin/152489137370301828/> ;

slika 6. *The Horse Magazine; Contender; (2014.)*; <http://www.horsemagazine.com/thm/2010/08/contender/>

slika 7. *Pets4Homes; Haflinger horse*; <https://www.pets4homes.co.uk/breeds/horses/haflinger/>

slika 8. *Natuurlikefoto.nl ; Shetland pony* ; <https://www.postcards-for-postcrossing.com/postcard-Shetlandpony-459> ;

slika 9. *De Raza Tienda Hipica; Pura raza Espanola*; <https://tiendahipicaderaza.es/blog/news/historia-del-pura-raza-espanol-pre>

slika 10. *Horse Journals; Clydesdale horse*; <https://www.horsejournals.com/popular/breed-profiles/celebrating-clydesdale>

slika 11. *PetGuide; Shetland pony*; <https://www.petguide.com/breeds/horse/shetland-pony/>;

slika 12. *Konjogojstvo; Hrvatski hladnokrvni konj*; <https://www.njuskalo.hr/konjogojstvo/konji-hrvatski-hladnokrvnjak-oglas-17470370>;

slika 13. *Sisak Portal; Hrvatski posavac*; https://sisakportal.hr/tag/odabir-najljepseg-pastuha-hrvatski-posavac/?cbg_tz=;

slika 14. *Wikipedia; Međimurski konj*; [https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Me%C4%91imurski_konj_\(Croatia\)_-_tamni_alat.jpg](https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Me%C4%91imurski_konj_(Croatia)_-_tamni_alat.jpg);

slika 15. *Moje-Đakovo.com; dvopreg tandem*; <https://moje-djakovo.com/na-svecanosti-za-512-rodjendan-ergele-predstavljen-jedinstveni-dvopreg-tandem/>;

Panonika
REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI